

ОБЛІК І АУДИТ

УДК 657.8:004

Володимир МУРАВСЬКИЙ

ОЦІНКА В КОМП'ЮТЕРНО-КОМУНІКАЦІЙНІЙ ФОРМІ ОБЛІКУ

Глобалізація ринків виробництва і збуту продукції, утворення транснаціональних компаній, гіперконкуренція на світовому рівні та інші чинники постіндустріальної економіки призвели до необхідності пошуку оптимальних методів оцінки діяльності підприємства. Оцінка як елемент методології обліку зазнає значних змін в сучасних умовах економічного та науково-технічного розвитку суспільства. Сучасні тенденції в автоматизації облікових процесів пов'язані із запровадженням комп'ютерно-комунікаційної форми обліку.

Об'єкт дослідження – облікова оцінка у розрізі різних методів, видів, вимірників, калькуляційних одиниць, цін, іноземних валют та джерел використання в умовах автоматизації обліку. Мета статті полягає в обґрунтуванні перспектив удосконалення облікової оцінки в умовах використання комп'ютерної техніки та інтернет-комунікацій. Методи аналізу і синтезу використані для структурування предметної сфери дослідження на основі ідентифікації та формалізації методів облікової оцінки в контексті впровадження комп'ютерно-комунікаційної форми обліку.

Наведено результати історико-логічного аналізу поняття “оцінка”, проведено порівняння видів оцінок та сформовано уніфікований перелік оцінок об'єктів бухгалтерського обліку в умовах комп'ютерно-комунікаційної форми обліку. На основі узагальнення підходів до класифікації оцінок у бухгалтерському обліку здійснено уточнення таких видів оцінок, як “ринкова вартість” і “справедлива вартість”. Розроблено методику визначення справедливої вартості активів та зобов'язань підприємства на основі інформації, отриманої з мережі Інтернет з відсіюванням хибних даних та накладанням обмежувачих умов.

Результат дослідження має теоретичну і практичну цінність щодо доцільності використання справедливої оцінки об'єктів обліку для сучасних підприємств, які використовують інформаційні технології. Впровадження результатів дослідження дозволить оптимізувати аналітичні можливості обліку завдяки багатоваріантності оцінки; достовірно оцінити фінансовий стан та діяльність підприємства за допомогою збору інформації про вартість аналогічних активів та зобов'язань підприємства через Інтернет; автоматизувати облікові процеси в умовах впровадження комп'ютерно-комунікаційної форми обліку.

Ключові слова: оцінка, облік, справедлива вартість, комп'ютерно-комунікаційна форма обліку, Інтернет.

JEL: M40

© Володимир Муравський, 2016.

Постановка проблеми. Бухгалтерська оцінка є ваговою складовою методології обліку, оскільки забезпечує перетворення розрізних економічних вимірників в єдиний грошовий. Завдяки оцінці соціально-економічні процеси отримують вартісне вираження. Вартість відповідно до Національного стандарту оцінки 1 “Загальні засади оцінки майна і майнових прав” – це еквівалент цінності об’єкта оцінки, виражений у ймовірній сумі грошей [1].

Методичний прийом “оцінка” виступає інтегратором економічних процесів у напрямку акумулювання облікової інформації спочатку на рахунках обліку, а пізніше – у звітності. Існує велика кількість методів оцінки об’єктів обліку. Багатоваріантність оцінки зумовлює проблему зіставності інформації про подібні активи чи зобов’язання на різних підприємствах. Першочергово набула розвитку історична оцінка активів і зобов’язань. Проте з прискоренням економічного розвитку виникла необхідність нівелювання впливу інфляції та девальвації грошових одиниць на систему обліку. Як наслідок, у 1966 р. Раймонд Джон Чамберс у праці “Бухгалтерський облік, вимірювання та економічна поведінка” запропонував використовувати підхід до оцінки на основі справедливої вартості (“Continuously contemporary accounting” – безперервний теперішній облік) [2, с. 51].

Оцінка виступає посередником між методичними прийомами первинного документування та рахунками обліку. Завдяки автоматизації облікових функцій досягається ефект перманентності та своєчасності облікової інформації, що важливо для проведення справедливої оцінки об’єктів обліку. Застосування сучасної комп’ютерно-комунікаційної техніки значною мірою змінило процеси документування та формування облікових проведення. Відбулося перетворення інформації в електронну форму та надання доступу до неї широкому колу споживачів на умовах дистанційності та оперативності. Як наслідок, в умовах комп’ютерно-комунікаційної форми обліку трансформації зазнала і з’єднувальна ланка між документуванням та подвійним записом, якою є бухгалтерська оцінка, що актуалізує тему наукового дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У працях значної кількості вітчизняних науковців, як свідчить ґрунтовний аналіз, проведений І. В. Супруною, оцінку визнають елементом методу бухгалтерського обліку [3, с. 483]. Більшість науковців констатують необхідність трансформації методичних прийомів обліку, у тому числі оцінки, під впливом застосування сучасних інформаційних технологій в організації обліку на підприємстві.

С. В. Івахненко продемонстрував переваги оцінки економічних процесів з використанням інформаційних систем та технологій в обліку. Автором пояснюються особливості одночасної автоматизованої оцінки об’єктів обліку за багатьма варіантами, що сприятиме оптимізації інформаційного забезпечення менеджменту [4, с. 166]. К. Безверхий та Т. Бочуля розробили методичні рекомендації “Про оцінку активів і зобов’язань у бухгалтерському обліку та звітності”, які полягають у виробленні дієвих методів оцінки об’єктів обліку за справедливою вартістю в умовах автоматизованої обробки інформації [5, с. 22].

Ґрунтовну класифікацію видів оцінок провели І. О. Макаренко та А. С. Воронцова. На їхню думку, можна виокремити багато класифікаційних ознак оцінки за такими підходами: за наявністю ринку, залежно від суб’єкта, групи користувачів, концепції збереження капіталу чи часового фактора [6, с. 194]. Багатоваріантність методів оцінки з негативного чинника значної трудомісткості обліку перетворюється у позитивну характеристику, що полягає в підготовці різносторонньої та деталізованої підготовки облікової інформації при застосуванні комп’ютерно-комунікаційної техніки.

Система вартісних оцінок, як зазначає В. Г. Швець необхідна у процесі господарської діяльності: при надходженні й вибутті активів; при виникненні прав і зобов'язань; при здійсненні таких операцій, як купівля-продаж, оренда майна, застава, страхування, інвестування, переоцінка активів; при створенні, об'єднанні, ліквідації підприємства; при виконанні права успадкування [7, с. 170]. Проникнення інформаційних технологій в усі сфери економічної діяльності підприємства відобразилося на оцінці активів та зобов'язань підприємства. Проте значна кількість наукових праць, присвячених оцінці об'єктів обліку, не охоплює сучасні тенденції автоматизації обліково-аналітичних процесів на підприємстві.

Мета статті. Мета наукового дослідження полягає в обґрунтуванні перспектив удосконалення бухгалтерської оцінки в умовах використання комп'ютерно-комунікаційної техніки. Досягнення визначеної мети статті передбачає реалізацію завдань, які полягають у:

- з'ясуванні особливостей одночасної оцінки за різними вимірниками, цінами, валютами в умовах автоматизованої обробки інформації;
- дослідженні багатоваріантності методів оцінки з метою пошуку оптимальної методики оцінювання активів і зобов'язань підприємства в комп'ютерно-комунікаційній формі обліку;
- розробці методики ринкової оцінки об'єктів обліку за методом аналогів продажів на ринку з використанням мережі Інтернет.

Виклад основного матеріалу. В сучасних комп'ютерних програмах для автоматизації обліку реалізована функція одночасного оперування декількома калькуляційними одиницями. Господарська операція може відобразитися в обліку за вільно трансформованими вимірниками. Залежно від потреби фахівця існує можливість автоматичного переведення різноманітних вимірників з однієї величини в іншу, наприклад, з штук в упаковки, з літрів у кубічні дециметри, з тонн у кілограми тощо. Також кожен об'єкт обліку може відобразитися за різними вартостями: собівартістю, ціною придбання чи реалізації, дисконтною, акційною, доданою ціною тощо. Вільний перехід на різні вимірники та ціни не впливає на економічний зміст облікових записів.

Аналогічно відбувається автоматична трансформація господарських операцій з однієї валюти в іншу. Не порушуючи принцип єдиного грошового вимірника в обліку, усі первинні, накопичувальні та звітні документи можуть відобразитися в різних варіантах. Облікова інформація за потреби демонструється в зручній формі та у бажаній іноземній валюті. Автоматизована конвертація валют в облікових процесах дозволяє нівелювати національні відмінності систем обліку різних країн. Забезпечується комунікаційна зручність у процесі ознайомлення потенційних закордонних інвесторів, кредиторів, партнерів з господарською діяльністю підприємства та його фінансовим станом.

Корисним у багатьох випадках може бути облік активів та зобов'язань підприємства за різними методами оцінки. Для кожного об'єкта обліку обліковий фахівець може оперувати інформацією за декількома варіативними оцінками. Окремо для цілей фінансового та управлінського обліку одну і ту ж господарську операцію можливо оцінювати по-різному. Якщо для фінансового обліку облікова оцінка повинна бути чітко регламентованою, то внутрішньогосподарський облік може використовувати варіативні методи оцінювання господарської діяльності з метою її стратегічного планування. Рекомендовано прогнозувати вплив вибору методу оцінки на фінансовий стан підприємства. Сучасні програмні продукти здатні автоматизовано моделювати результати господарських операцій за різними методами оцінки ще до завершення

звітного періоду чи операційного циклу. Метод оцінки, застосування якого за прогнозом забезпечить найкращий фінансовий результат, є найбільш оптимальним для конкретного підприємства. Тому через вибір ефективної облікової політики у сфері бухгалтерської оцінки можливо ефективно зменшити базу оподаткування та оптимізувати господарську діяльність підприємства.

Певні методи оцінки активів та зобов'язань в умовах комп'ютерно-комунікаційної форми обліку є більш пріоритетними з позиції ефективності та доцільності (табл. 1).

Таблиця 1

**Вибір оптимального методу оцінки активів та зобов'язань підприємства
в умовах комп'ютерно-комунікаційної форми обліку**

№ з/п	Об'єкт обліку	Альтернативні методи оцінки	Рекомендації
1.	Товарно-матеріальні цінності	1) Ідентифікованої вартості; 2) середньозваженої вартості; 3) вартості перших за часом надходження запасів (ФІФО); 4) нормативних затрат; 5) ціни продажу	Ідентифікована вартість кожної одиниці запасів, які надійшли, зберігаються та вибули із підприємства
2.	Незавершене виробництво	Те саме	Ідентифікована вартість запасів, які перебувають у виробництві
3.	Амортизація необоротних активів	1) Прямолінійний; 2) зменшення залишкової вартості; 3) прискореного зменшення залишкової вартості; 4) кумулятивний; 5) виробничий	Виробничий метод пропорційно до кількісних параметрів виробничої або іншої господарської діяльності
4.	Довгострокові фінансові інвестиції	1) Первісна собівартість; 2) участь в капіталі; 3) амортизована собівартість; 4) дисконтування грошових потоків; 5) інші методи	Методи, які дозволяють прогнозувати вартість інвестицій у майбутньому
5.	Вартість необоротних активів	1) Первісна; 2) залишкова; 3) ліквідаційна; 4) справедлива; 5) інша вартість активів	Справедлива вартість на основі визначення ринкової пропозиції на ідентичні активи
6.	Переоцінка необоротних активів	1) Переоцінена; 2) непереоцінена	Переоцінка на основі автоматизованого надходження інформації про індикатори економічного розвитку
7.	Інші активи та оцінні зобов'язання		Методи, які враховують зміни інфляції, девальвації та коливання курсу іноземних валют

На вибір бухгалтеру запропоновано використовувати різні методи оцінки вибуття запасів. Облік товарно-матеріальних цінностей за середньозваженою собівартістю, вартістю перших за надходженням запасів надає суб'єктивні та умовно достовірні дані. Застосування методу оцінки за нормативними витратами та цінами продажу передбачає відхід від історичного підходу до обліку запасів і має надто непередбачуваний прогнозний характер. З використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують значний рівень оперативності та достовірності обліку, отримання приблизних облікових даних є неприйнятним.

В умовах автоматизації обліку, коли ідентифікації підлягає кожна одиниця товарно-матеріальних цінностей, оптимальним варіантом оцінки є ідентифікований метод. Попартійний та пооб'єктний облік дозволяє визначати кількість та вартість оборотних активів у момент їх надходження на підприємство. Кожна одиниця запасів маркується з внесенням у базу даних усієї облікової інформації. В момент списання можливо достовірно визначити загальну вартість набору товарно-матеріальних цінностей з різних партій. Забезпечується оперативність та повнота облікової інформації про надходження та списання оборотних матеріальних активів.

Оцінку незавершеного виробництва також рекомендовано проводити за ідентифікованою вартістю завдяки виявленню кожної одиниці запасу, яка передана у виробничий процес. При продовженні виробництва в наступних звітних періодах або припиненні виробничої діяльності з поверненням товарно-матеріальних цінностей на склад можливо достовірно визначити кількість та вартість оборотних активів, які виведені з товарообігу на підприємстві. Забезпечується контроль за збереженням та використанням оборотних активів, які покинули підконтрольну територію складу, але ще повністю не перетворені в готову продукцію і відповідно не здані в місця зберігання. Іншими словами, реалізуються контрольні функції в процесі виробничих трансформацій запасів підприємства в місцях з ускладненим контролем.

Завдяки маркуванню та автоматичному відслідковуванню переміщення товарно-матеріальних цінностей оцінка списання оборотних активів стає складовою частиною перманентної інвентаризації. Інвентаризаційна перевірка надходження, зберігання та вибуття запасів базується на ідентифікованому методі оцінки. Тобто відслідковується рух кожної окремої одиниці запасів з відображенням на рахунках бухгалтерського обліку. Такий інвентаризаційний контроль та облік здійснюється на постійній основі та безперервно протягом усієї господарської діяльності підприємства.

При деталізованому пооб'єктному обліку товарно-матеріальних цінностей, одержаних з виробництва, спрощується нарахування амортизації необоротних активів за виробничим методом. В кінці звітного періоду (не обов'язково місяця) доцільно автоматизовано нараховувати амортизацію, виходячи з кількості виготовленої продукції та планового виробітку обладнання. Лише виробничий метод дозволяє достовірно врахувати фізичний знос необоротних активів і активність експлуатації. Інші методи пов'язані з часовим вимірником, який відображає старіння обладнання унаслідок його зберігання на підприємстві і не стосується виробничих процесів. Врахування терміну експлуатації при нарахуванні амортизації може бути корисним лише тоді, якщо необоротний актив підлягає швидкому моральному зносу. В усіх інших випадках рекомендовано здійснювати автоматизований облік амортизації за виробничим методом, який не обов'язково повинен враховувати лише кількість виготовленої продукції.

Облік амортизаційних відрахувань також можна здійснювати, виходячи з кількісних параметрів господарської діяльності суб'єкта господарювання. Доволі часто для підприємств невиробничої сфери нараховувати амортизацію можливо, виходячи з кількості прийнятих клієнтів; працівників, що обслуговують необоротні активи; тривалості роботи обладнання; інших одиниць, які характеризують продуктивність діяльності. З використанням різних кількісних вимірників появляється можливість застосування виробничого методу для нарахування амортизації обладнання збутового та частково адміністративного призначення.

Впровадження комп'ютерно-комунікаційної форми обліку дозволяє оперативно одержувати економічну інформацію з мережі Інтернет. Усі зміни ключових індикаторів соціально-економічного розвитку автоматично збираються системою обліку на

підприємстві. Надходження інформації про зміни, які визнані суттєвими, можуть ініціювати процес автоматичного їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку. Якщо перевищено поріг суттєвості, система автоматизовано здатна проводити переоцінку активів та зобов'язань підприємства. Наприклад, після річної девальвації більш ніж на 10% пропорційно буде збільшена вартість необоротних активів з формування відповідних облікових записів.

Змін зазнає також методика обліку оцінювальних зобов'язань. Приймати до обліку такі зобов'язання рекомендовано за дисконтованою вартістю, що враховує ставки рефінансування НБУ. Автоматизовану обробку накопиченої інформації про соціально-економічні індикатори рекомендовано помістити в основу обліку довгострокових зобов'язань та фінансових інвестицій за методом дисконтування майбутніх грошових потоків. Суттєві зміни показників економічного розвитку можуть бути враховані системою обліку та управління ще до завершення звітного періоду чи операційного циклу. Автоматизоване дисконтування можна вважати елементом прогнозування діяльності суб'єктів господарювання та оперативного реагування на трансформації внутрішніх та зовнішніх чинників господарювання.

В умовах значного коливання курсу іноземних валют та гіперінфляції відбувається коригування фактичної вартості необоротних активів і оцінних зобов'язань підприємства. Міжнародна економічна інтеграція вимагає достовірної оцінки інвестиційних об'єктів. Виникає необхідність в оцінюванні майна та боргів підприємства через визначення справедливої вартості. Справедлива вартість, на протипагу історичній (первісній), ґрунтується на актуальних вартісних показниках.

Проте оцінка об'єктів обліку за справедливою вартістю піддається значній критиці у зв'язку з відходом від канонічних методик первісного визнання активів та зобов'язань підприємства. На думку Г. Г. Кірейцева, справедлива вартість не в змозі бути основою облікової оцінки як прийому квантифікації економічного відтворення і тому не може бути основою методології вимірювання фактів господарського життя [8, с. 27]. І. Чалий доводить, що справедлива вартість застосовується, коли бухгалтер не може взяти на себе відповідальність за точність суми історичної оцінки або в разі відсутності об'єктивного універсального вимірника [9; 5]. Проте лише при визначенні справедливої вартості можливо провести оцінку об'єктів обліку на актуальну дату, що важливо при перманентних змінах зовнішніх умов діяльності. Натомість достовірність історичної оцінки може забезпечуватися винятково в ідеальному економічному середовищі із щорічними переоцінками активів та зобов'язань підприємства. Якщо ж зміна індикаторів соціально-економічного стану відбувається настільки швидко, що не може бути відображена в системі обліку, або переоцінка не проводиться систематично, дієвим методом достовірної оцінки є визначення справедливої вартості.

Враховуючи, що визначення справедливої вартості базується на актуальних ринкових цінах, доволі часто відбувається ототожнення ринкової та справедливої вартостей. Відмінність між вартостями обґрунтовують Міжнародні стандарти оцінки, відповідно до яких: ринкова вартість – це розрахункова грошова сума, за якою відбувся б обмін активу на дату оцінки між зацікавленим покупцем і зацікавленим продавцем у результаті комерційної угоди після проведення належного маркетингу, за якої кожна зі сторін діяла б, будучи добре обізнаною, ощадливо і без примусу.

Справедлива вартість – це розрахункова ціна при передачі активів або зобов'язань між конкретними обізнаними та зацікавленими сторонами, яка відображає відповідні інтереси кожної зі сторін [10].

Таким чином, одним із елементів справедливої оцінки є визначення ринкової вартості, яка ґрунтується на відкритому та публічному ціноутворенні. Іншими словами, ринкова оцінка проводиться шляхом маркетингового визначення вартості аналогічних активів чи зобов'язань на вільному ринку з рівноважним попитом і пропозицією та укладанням комерційної угоди, що може і не проводитися при визначенні справедливої вартості.

У більшості випадків визначення ринкової вартості без застосування дієвих методик моніторингу ринку є доволі абстрактною категорією. Бухгалтер, який може не бути фахівцем у сфері матеріального-технічного забезпечення, ринкової оцінки, інвестиційного аналізу, не здатен достовірно визначити ринкову вартість об'єктів обліку. Аналогічно відсутність надійних комунікаційних зв'язків може призвести до одержання недостовірних даних про ціну об'єкта на ринку. Має місце також суб'єктивізм фахівців з обліку і контролю при виборі аналогічного об'єкта для порівняння його вартості з оцінюваним активом чи зобов'язанням. Бухгалтер підприємства або замовник оцінки може вдаватися до цінових маніпуляцій та впливати на вибір об'єктів для порівняння. Виникає необхідність у залученні незалежного аудитора чи ринкового експерта, що здорожує вартість оцінки.

В умовах застосування комп'ютерно-комунікаційних технологій відбувається трансформація методики проведення оцінки об'єктів обліку на підприємстві. Зокрема, рекомендовано використати механізм ціноутворення у мережі Інтернет на ринку товарів і послуг, який називається "за аналогом продажів". Тобто продавцем через мережу Інтернет моніториться вартість кожної одиниці товару в конкурентів. Встановлюється аналогічна або близька до виявленої в Інтернеті ціна. Як підсумок, усі інтернет-магазини вступають в безумовну картельну змову.

Методику аналогів продажу на інтернет-ринку доцільно використовувати при проведенні ринкової оцінки. Тобто при визначенні ринкової вартості необхідно ідентифікувати аналогічні об'єкти в мережі Інтернет з обчисленням їх середньої ціни.

Комп'ютерна програма для автоматизації оцінки через мережу Інтернет повинна містити модуль веб-пошуку. Після внесення в систему пошуку максимально деталізованого опису еталонного зразка оцінки відбувається ідентифікація аналогічних об'єктів для наступного порівняння. З результативного списку веб-пошуку доцільно відібрати 20% знайдених даних з максимальним рівнем збігу за пошуковими фразами. Завдяки автоматизованій селекції відсіюються об'єкти, які випадково потрапили в результати пошуку, застарілі дані та такі, що втратили актуальність.

Контрольну вибірку об'єктів оцінки рекомендовано передати на експертне опрацювання фахівцям, які вручну перевіряють відповідність пошуковим запитам. Після підтвердження достовірності автоматизованої вибірки можна переходити до визначення ринкової вартості активів та зобов'язань підприємства.

Пропонується відсортувати список пошуку за спаданням вартості знайдених об'єктів обліку в мережі Інтернет. По 10% об'єктів з максимальними та мінімальними цінами доречно відкинути, що дозволить уникнути статистичних похибок. Відсіюються товари зі спекулятивними або штучно завищеними цінами. Після селекції можна переходити до визначення середньозваженої ринкової вартості, виходячи з кількісної та цінової пропозиції на ринку. Середньозважений метод дає більш достовірні дані порівняно з обчисленням за методом середньої вартості і дозволяє врахувати знижку при придбанні декількох одиниць товару. Тобто якщо підприємству необхідно оцінити декілька однотипних активів, то доцільно скористатися середньозваженим методом, якщо об'єкт оцінки один – більш пріоритетним є метод визначення середньої ціни.

Висновки. Отже, застосування комп'ютерно-комунікаційної техніки дозволяє автоматизовано без прямої участі облікових фахівців визначати ринкову вартість у процесі оцінки (переоцінки) об'єктів обліку. На основі обчислення середньозваженої ціни об'єкта оцінки через пошук у мережі Інтернет аналогів можливо достовірно визначити ринкову вартість активів та зобов'язань підприємства. Оцінка (переоцінка) об'єктів з відображенням на рахунках бухгалтерського обліку може відбуватися періодично за розробленим алгоритмом після отримання інформації з мережі Інтернет про курс іноземних валют, індекс інфляції, обов'язкову норму резервування банками, індекси фондових бірж або вартість аналогічних товарів і послуг на ринку. При розробці сучасних програмних продуктів для автоматизації облікових функцій необ'язково враховувати можливість багатоваріантних методів оцінювання активів та зобов'язань підприємства за різними вимірниками, цінами, валютами, методами оцінки для одночасного оперування різносторонньою інформацією для цілей фінансового та управлінського обліку.

В умовах запровадження комп'ютерно-комунікаційної форми обліку зменшуються витрати коштів та часу на проведення оцінювальних робіт завдяки автоматизації діяльності облікових фахівців; оптимізуються та дистанціюються інформаційні потоки з використанням сучасних комунікаційних каналів; забезпечується достовірність оцінки активів та зобов'язань підприємства в умовах перманентних змін зовнішніх організаційних чинників діяльності суб'єктів господарювання.

Проте подальших досліджень потребує методика оцінювання об'єктів обліку на основі прогнозування майбутньої вартості підприємства. Сучасна комп'ютерно-комунікаційна техніка забезпечує високий рівень імовірнісного планування економічної діяльності підприємства та дає змогу розраховувати вплив управлінських рішень на стратегічну позицію на ринку.

Література

1. Про затвердження Національного стандарту № 1 "Загальні засади оцінки майна і майнових прав" [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України № 1440 від 10.09.2003 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-п>. – Законодавство України.
2. Соколов В. Я. Оценка по справедливой стоимости / В. Я. Соколов // Бухгалтерский учет. – 2006. – № 1. – С. 50–54.
3. Супрунова І. В. Розвиток оцінки в бухгалтерському обліку / І. В. Супрунова // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – Вип. 3 (24). – 481-484 с.
4. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту : навч. посіб. / С. В. Івахненко. – К. : Знання-Прес, 2003. – 349 с.
5. Безверхий К. Методичні рекомендації з оцінки активів і зобов'язань для формування облікової звітності / К. Безверхий, Т. Бочуля // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 9. – С. 15–26.
6. Макаренко І. О. Концептуальні основи оцінки об'єктів бухгалтерського обліку в різних системах професійних стандартів / І. О. Макаренко, А. С. Воронцова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2014. – Вип. 38. – С. 181–195.
7. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку / В. Г. Швець – К. : Знання-Прес, 2006. – 525 с.

8. Кірейцев Г. Г. Регулювання розвитку бухгалтерського обліку в сільському господарстві України / Г. Г. Кірейцев // Наукова доповідь на Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. ювілею кафедри бухг. обліку Поділ. держ. аграрно-техн. ун-ту. – Кам'янець-Подільський, 2009. – С. 28–30.
9. Чалий І. Справедлива вартість – це не просто, але нічого краще бухгалтерія не вигадала / І. Чалий // Вісник бухгалтера і аудитора. – 2002. – № 5. – С. 4–10.
10. Міжнародні стандарти оцінки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ocenchik.ru/docs/467.html>.

References

1. Pro zatverdzhennia Natsionalnoho standartu №1 "Zahalni zasady otsinky maina i mainovykh prav: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1440 vid 10.09.2003 [On Approval of The *National Standard* No. 1 "General Principles of Property Valuation and Property Rights" approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1440 of 10.09. 2003], from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-Mr>. - Legislation Ukraine [in Ukrainian]
2. Sokolov V. Ya. Otsenka po spravedlivoi stoimosti [Fair value measurement]. *Bukhgalterskii uchiot – Accounting*, 2006, No. 1, pp.50-54 [in Russian]
3. Suprunova I.V. Rozvytok otsinky v bukhgalterskomu obliku [Development of evaluation in accounting]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhgalterskoho obliku, kontroliu i analizu – Issues of theory and methodology of accounting, control and analysis*, 2012, Issue 3 (24), pp. 481-484 [in Ukrainian]
4. Ivakhnenkov S.V. Informatsiini tekhnolohii v orhanizatsii bukhgalterskoho obliku ta audytu: navch. posibnyk [Information technology in accounting and audit: coursebook], Kyiv: Znannia-Pres, 2003, 349 p. [in Ukrainian]
5. Bezverkhyy K., Bochulia T. Metodychni rekomendatsii z otsinky aktyviv i zoboviazan' dlia formuvannia oblikovoi zvitnosti [Guidelines for valuation of assets and liabilities for the formation of accounting statements]. *Bukhgalterskyi oblik i audit – Accounting and Audit*, 2014, No. 9, pp. 15-26 [in Ukrainian]
6. Makarenko I.O., Vorontsova A.S. Kontseptualni osnovy obektiv bukhgalterskoho obliku v riznykh systemakh profesiinykh standartiv [Conceptual basis of evaluation of accounting systems in various professional standards]. *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy – Problems and prospects of Ukraine' banking system*, 2014, Issue 38, pp.181-195 [in Ukrainian]
7. Shvets V.H. Teoriia bukhgalterskoho obliku [Theory of Accounting], Kyiv: Znannia-Pres, 2006, 525 p. [in Ukrainian]
8. Kireitsev H.H. Rehuliuвання розвитку бухгалтерського обліку в сільському господарстві України [Regulation of accounting in agriculture of Ukraine]. Naukova dopovid' na Mizhnarodnii naukovo-praktychnii konferentsii [Scientific report at the International conference], Kamianets-Podilsky, 2009, pp.29-30 [in Ukrainian]
9. Chalyi I. Spravedlyva vartist' – tse ne просто, ale nichoho krashchoho bukhhalteriai ne vyhadala [Fair value is not easy, but nothing better has been proposed]. *Visnyk bukhhaltera i audytora – Bulletin of accountant and auditor*, 2002, No. 5, pp. 4-10 [in Ukrainian]
10. Mizhnarodni standarty otsinky [International Valuation Standards], from <http://www.ocenchik.ru/docs/467.html> [in Ukrainian]

Редакція отримала матеріал 24 травня 2016 р.